

Diarré hos rotter

av Matmor 14.04.2012.

Takk til Anita for innspill, og Wolff for lån av bilde og sykehistorie.

Veiing av rotter

- Rotter bør veies ukentlig for å undersøke at de ikke går ned i vekt (annet enn fordi de slankes).
- Rotter som behandles for infeksjon eller er akutt syke bør veies daglig.

Raskt vekttap fra en dag til den neste pleier å skyldes væsketap. Væsketap kan føre til nedsatt appetitt så vekttapet aksellererer.

1. Normal avføring

Til vanlig er rottebæsj mørk brun og litt fuktig når den er fersk. Den endrer ikke form hvis man løfter den forsiktig opp, men kan klemmes sammen. Bæsjen lukter heller ikke særlig sterkt. Størrelsen er både avhengig av hva rotta spiser, hvordan tarmen fungerer, og ikke minst størrelsen på rotta! Store rotter lager store rosiner, små rotter lager små rosiner. (En rosin er omtrent av samme lengde som en vanlig rottebæsj hos en voksen rotte.) Mye fiber i kosten gir større og flere rosiner. Den lengste rottebæsjen jeg har sett var akkurat 5 cm lang, og fast i fisken, men da hadde nok rotta hatt forstoppelse en stund før den kom!

Så lenge bæsjen holder formen når den plukkes opp forsiktig i fersk tilstand er den innenfor normalområdet. (Engangshansker?)

T.v. normal bæsj, t.h.en normal, litt bløt en. Også den bløtteste holdt formen ved løfting. Begge hadde "normal lukt".

Sprøyten er tatt med for å vise spørrelesforhold. Begge disse klattene stammer fra voksne hanner.

Rotteunger har annen lukt av avføringen enn voksne rotter. Det er vanlig med litt løs mage på noen av ungene ved overgang til fast føde.

2. Diarré

Vanligvis er løs mage hos rotter et resultat av for mye frukt og grønt i kosten, eller kostholdsending. Vanligvis er det ganske ufarlig og kan rettes på under et døgn ved å endre dietten. Før bør byttes gradvis ved blanding av gammelt og nytt. Rotteunger som lærer å spise selv får også lett løs mage. Det skal gå over på et par dager, og avføringen skal aldri være flytende.

Innimellom får rotter diarré på grunn av smittsom sykdom, antibiotikakur eller annen sykdom. Det kan være farlig og kreve kontakt med veterinær.

2.1 Symptomer og tiltak

”Bløt” betyr at rosinen ikke holder formen hvis man forsøker å løfte den.

Symptom	Tiltak
Rosiner blir bløte ved stress	Ingen ting – dette er normalt! Prøv eventuelt å redusere stressfaktorer hvis mulig.
Bløte rosiner i et par dager	Kutt ut frukt og grønt fra kostholdet. Hvis rotta er på antibiotikakur, gi melkesyrebakterier i form av f.eks. ZooLac eller Biola. Gi fiberrik mat (eks. grovt knekkebrød, helkornbrød). Begynn å veie rotta daglig til samme tid.
Bløte rosiner til tross for 2 dager med tiltak	Kontakt veterinær. Vær på vakt mot dehydrering.
Renneræv, splatteklatrer og avføring som ikke holder på rosinformen	<p><i>*Jo bløtere avføring og jo mer svekket rotte på forhånd, desto alvorligere er det.</i></p> <p><i>*Hvis flere rotter er angrepet, kontakt veterinær straks og sett igang tilbake som under. Det er trolig smittsomt.</i></p> <p><i>*Hvis rotta virker syk, kontakt veterinær straks og sett igang tiltak som under.</i></p> <p><i>*Hvis rotta ellers virker ganske frisk, vent et døgn mens du prøver ut tiltak. Om tiltakene ikke hjelper, eller rotta blir dårligere, kontakt veterinær straks.</i></p> <p>Kutt ut frukt og grønt fra kostholdet. Isolér syk(e) rotte(r) i sykebur. Hvis rotta/rottene er på antibiotikakur, gi melkesyrebakterier i form av f.eks. Zoolac. Gi rotta/rottene mulighet til å drikke rehydreringsvæske (kommersiell produsert eller oppskrift i rammen på neste side). Sjekk for dehydrering minst 2 ganger i døgnet.</p>

Kull er ikke lenger anbefalt som behandling ved diarré. Det er ikke vist å forkorte plagene, og kan ødelegge for opptak av sporstoffer som kroppen trenger.¹

Isolering

Sett rotter med diarré i sykebur. Du vil uansett ikke at alle rottene skal gå rundt med flytende bæsje i pelsen. Hvis flere rotter er rammet kan det være smittsom sykdom. Vær nøye med håndvask. Noen rottesykdommer som smitter via avføring kan smitte til mennesker. Hovedsaklig er det Salmonella som kan være et problem. Sannsynligheten for å bli smittet er heldigvis liten: kjæledyr er ikke nevnt som sannsynlig smittekilde hos Folkehelseinstituttet.² Det er mye mer sannsynlig at du skal bidra til at de andre rottene blir syke ved å slurve med håndvasken.

¹ World Gastroenterology Organisation practice guideline: Acute diarrhea March 2008

² Smittekilder for Salmonella Typhimurium i Norge, Folkehelseinstituttet 30.10.2003.

Hvordan du oppdager dehydrering:

Vekttap på 5% (kan tapes over flere dager) kan være tegn på dehydrering.

Mørk urin kan være tegn på dehydrering.

- Klyp rotta i nakkeskinnet, og sammenlikn hvor raskt nakkeskinnet faller tilbake etterpå med tiden det tar på en annen rotte (helst omtrent jevnaldrene/jevnstor). Hvis det tar lenger tid for rotta med diarré er den dehydrert.

Effekt av dehydrering

Rotter tåler dehydrering dårlig. En dehydrert rotte vil etterhvert bli slapp, få feber og miste både appetitten og tørsten. Blodtrykket faller og nyrene jobber overtid. Anta at en dehydrert rotte også er i underskudd på både salter og næring, og behandle den som om den manglet appetitt. Men rehydreringsvæske er det viktigste. Uten sukker klarer ikke rotta å ta opp nok salt.

Akutt hjelp ved dehydrering

Kontakt veterinær straks hvis rotta er dehydrert. Mens du venter på time, gi rehydreringsvæske via munnen. I et knipetak kan du lage rehydreringsvæske selv ved å løse 1 støken ts. salt og 8 strøkne ts. sukker i 1 l vann³, eller du kan bruke avkøkt risvann. Dette gis i stedet for drikkevann, men du bør også sprøyte rehydreringsvæske i rottas munn, 1-3 ganger i timen for å øke inntaket til nakkeskinnet er elastisk som vanlig. Rottemagen har liten kapasitet. Gi 0,5 ml av gangen til en rotte på ca. 100 g, 5 ml til en rotte på 500.

Hvis du må gi rehydreringsvæske over flere dager skaff deg en ordentlig en med de riktige saltene. Pulver til utblanding fås kjøpt hos veterinær eller i apotek.

Kommersiell rehydreringsvæske

Royal Canin produserer et pulver som løses i vann og gis til syke hunder og katter. Det inneholder en blanding av sukker og en hel rekke forskjellige salter. Produktet kan brukes på rotter. GEM pulver er et tilsvarende pulver for mennesker. Det kan også brukes.

Melk og diarré

Unngå å gi melk og melkeprodukter til en rotte med diarre. Unntaket er Biola.

Diarré og veterinærmidler

Rotter kan bli dehydrerte fordi de har sykdommer og smerter. Hvis rotta allerede står på medisiner er faren for bivirkninger av veterinærmidler større enn vanlig. De fleste veterinærmidler skilles ut via nyrene, og ved dehydrering jobber nyrene allerede under press.

Eksempel på en rehydreringsvæske ferdig til utblanding.

³ World Gastroenterology Organisation practice guideline: Acute diarrhea March 2008

Væskebehov

Hvis du slår opp på rotters væskebehov blir du antagelig overrasket over hvor høyt det er. Hele 10-12 ml pr. 100 g rotte er anslått dagsbehov!⁴ Dette inkluderer vanninnholdet i fóret. Helkorn har vanligvis et vanninnhold på c. 10-15%, tørrfór til rotter ca. 10%, grønnsaker og frukt ca. 75-95%⁵. Hvis en 500 grams rotte spiser sine 25 g tørrfór daglig og ikke noe annet skulle vannbehovet fra drikkeflasken være minst (50 ml-2,5 ml) 47,5 ml daglig. Vel, mine voksne hanrotter har tilgang til mer enn denne væskemengden, men de drikker bare ca. 15 ml pr dag pr. voksne rotte. De får på langt nær nok frukt og grønt til å komme opp i 50-60 ml vann pr. dag. Diegivende hunrotter og rotter med nyreproblemer eller diabetes vil naturligvis ha høyere væskebehov. En syk rotte vil imidlertid ofte drikke mindre enn den har behov for. Noen av disse rottene drikker mer hvis de får en vannskål enn hvis de får vann fra flaske.

2.2 Hos veterinæren

Rehydrering

Veterinæren vil starte med å sørge for at rotta blir rehydrert, hvis den trenger det. Det gjøres vanligvis ved å injesere steril, isoton væske i nakkeskinnet. Siden dehydrering kan være livstruende setter veterinæren ofte et større volum i nakken enn rotta kan absorbere i en fart. Resultatet blir pukkelrygg og sprengningsfølelse for rotta – men det er bedre enn alternativet. Det kan hende du må lære å sette væsken selv.

Diagnose

Diarré er alltid et tegn på sykdom eller betydelig stress. Noen ganger er årsaken lett å finne. Nye medisiner, spesielt antibiotikakur som har vart noen dager, er opplagte muligheter. Det finnes dessverre så mange sykdommer som kan gi diarré hos rotter at det nytter ikke å liste opp alle sammen. Det kan skyldes virus, bakterier, andre encellede organismer, tarmparasitter, tarmbetennelse (colitt) eller hjertesykdom m.m. Det kan til og med skyldes forstoppelse: bare flytende innhold klarer å passere "proppen" innvendig. Veterinæren vil trolig notere sykehistorie og ta avføringsprøve, kanskje undersøke om det er parasitter rundt analåpningen på rotta med en tape-bit. Du kan også prøve å få tatt avføringsprøve hjemme mens du venter på å komme til veterinær. Sterile glass til avføringsprøver, med skje, fås kjøpt på apotek.

Behandling

Behandlingen vil være avhengig av hva veterinæren tror problemet skyldes. Hvis diarréen kan skyldes bakterier får den kanskje et antibiotikum. Hvis avføringsprøve eller en tape-bit mot rumpehullet og mikroskopi avslører parasitter blir det en antiparasittmiddel. Hvis veterinæren er sikker på at diarréen ikke skyldes bakterier eller tarmparasitter eller en avførings"propp" kan det hende rotta får loperamid ved langvarige eller store plager. Det er nokså sannsynlig at du vil bli rådet

⁴ The Laboratory rat, 2.ed, Suckow, Weisbroth and Franklin, American College of Laboratory Animal Medicine Series, Elsevier 2006, ISBN 0-12-074903-3

⁵ Water content of fruits and vegetables, University of Kentucky, College of Agriculture, ENRI-129

til å prøve Zoolac , Biola eller et annet produkt med melkesyrebakterier. Dersom veterinæren gir Loperamid vil doseringen antagelig ligge i området 1-3 mg/kg oralt.^{6,7}

2.3 Sykehistorier

Langvarig løs mage

Ung omplasseringsrotte med kraftig rustet pels, tynn til tross for god appetitt, hadde kronisk bløte rosiner. Kostholdsendringer og ZooLac hjalp ikke, ethvert forsøk på å gi grønnsaker eller frukt gav lys og løs avføring som ikke holdt formen. Etter en middkur forsvant problemene og kom ikke tilbake. Dessuten ble pelsen mindre rusten. Diarréen skyldtes trolig innvollsorm/parasitter som middkuren tok knekken på. Rustingen i pelsen skyldtes trolig mangelsykdom på grunn av nedsatt absorpsjon.

Slim-avføring og løs mage i forbindelse med antibiotikabruk

Fotograf: Marlen Wolff

Rotta på Vibranord-kur for lyder fra luftveiene og diffuse plager. Slimbæsjen skyldtes trolig at antibiotikaen gav tarmkatarr. Klatten var på størrelse med en tommelfingernegl. Etter slimklatten kom det en mer normal avføring, med bløte og illeluktende rosiner. Det er uklart om rotta hadde hatt løs avføring før slimklatten, men ingen tegn til at rotta hadde hatt flytende diarré.

Vibranord-kur avsluttet, diarré forsvant. Rotta avlivet kort tid etterpå på grunn av uforklarlig hevelse nær endetarmsåpningen som gjorde avføring komplisert.

Når ikke annet er nevnt er bildene tatt av Matmor .

⁶ Preliminary Evaluation of Anti-Diarrheal, Ulcer-Protective and Acute Toxicity of Aqueous Ethanollic Stem Bark Extract of *Ficus trichopoda* in Experimental Rodents, Balogun et al. Asian Journal of Medical Sciences 3(1): 37-42, 2011

⁷ Influence of Atropine and Loperamide on Reduced Intestinal Transit Induced by *Calotropis procera* Latex in Rats, Eghianrua et al, African Journal of Biomedical Research, Vol. 9 (2006); 125 - 128